

Diskursy Bible

Zápletky, pozice, dobové souvislosti a dějiny působení jednoho starověkého textu

PedF UK v Praze

LS 2019/20

doc. Petr Sláma, Ph.D.

slama@etf.cuni.cz

(Flavius Valerius) Konstantin I.
313 n.l. Edikt milánský:
Křesťanství jako *religio licita*

Aurelius Augustinus (354-430) neboli sv. Augustin z Hipponu :

- Vyznání
- O obci Boží

→ Po pádu Říma
převzme římskou
vzdělanost a
infrastrukturu Církev.

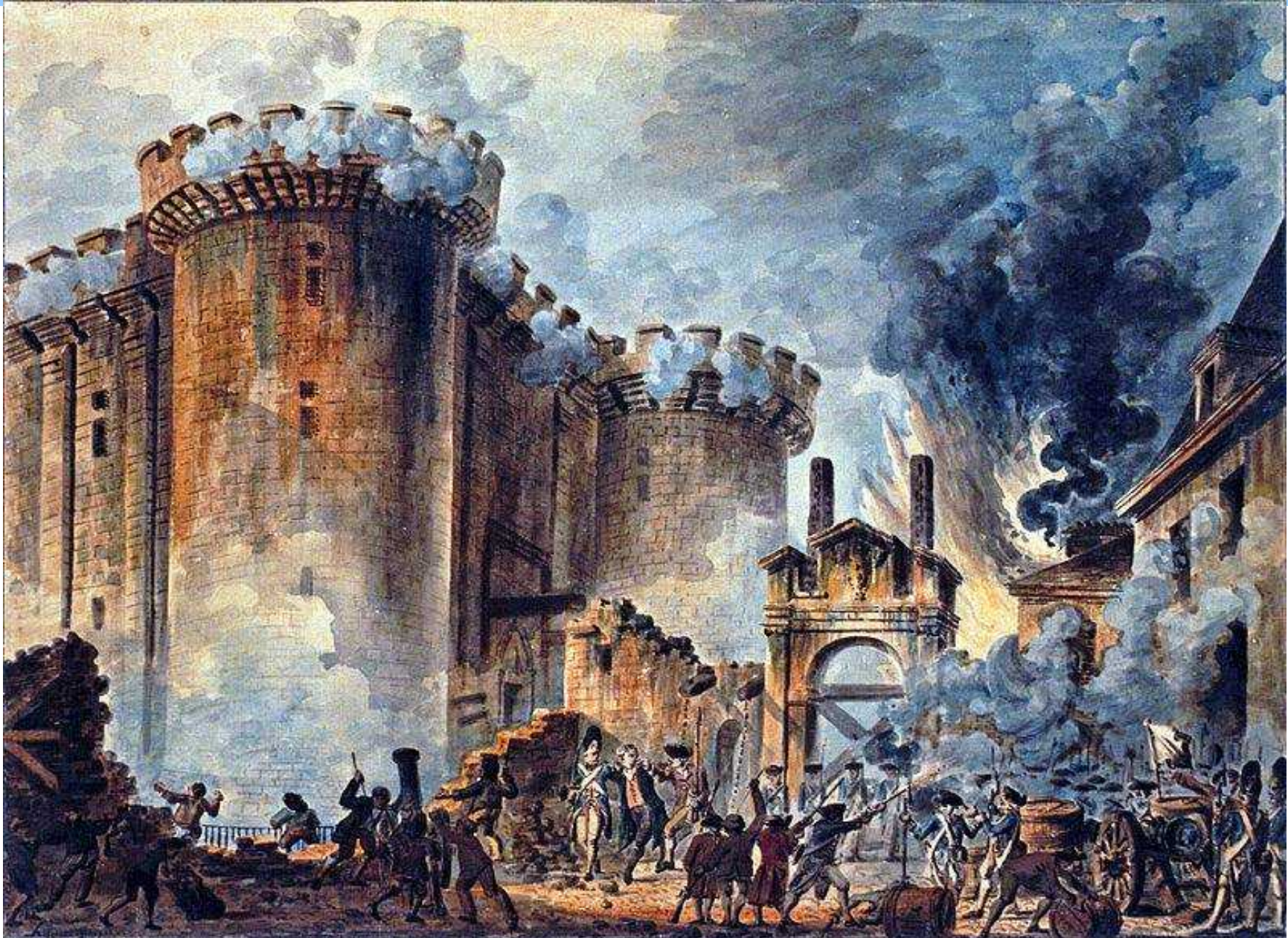
O vánocích roku 800 n.l. korunoval v Římě papež Lev III. franckého krále Karla římským císařem

Raffaello Santi
(1517):

Korunovace
Karla
Velikého

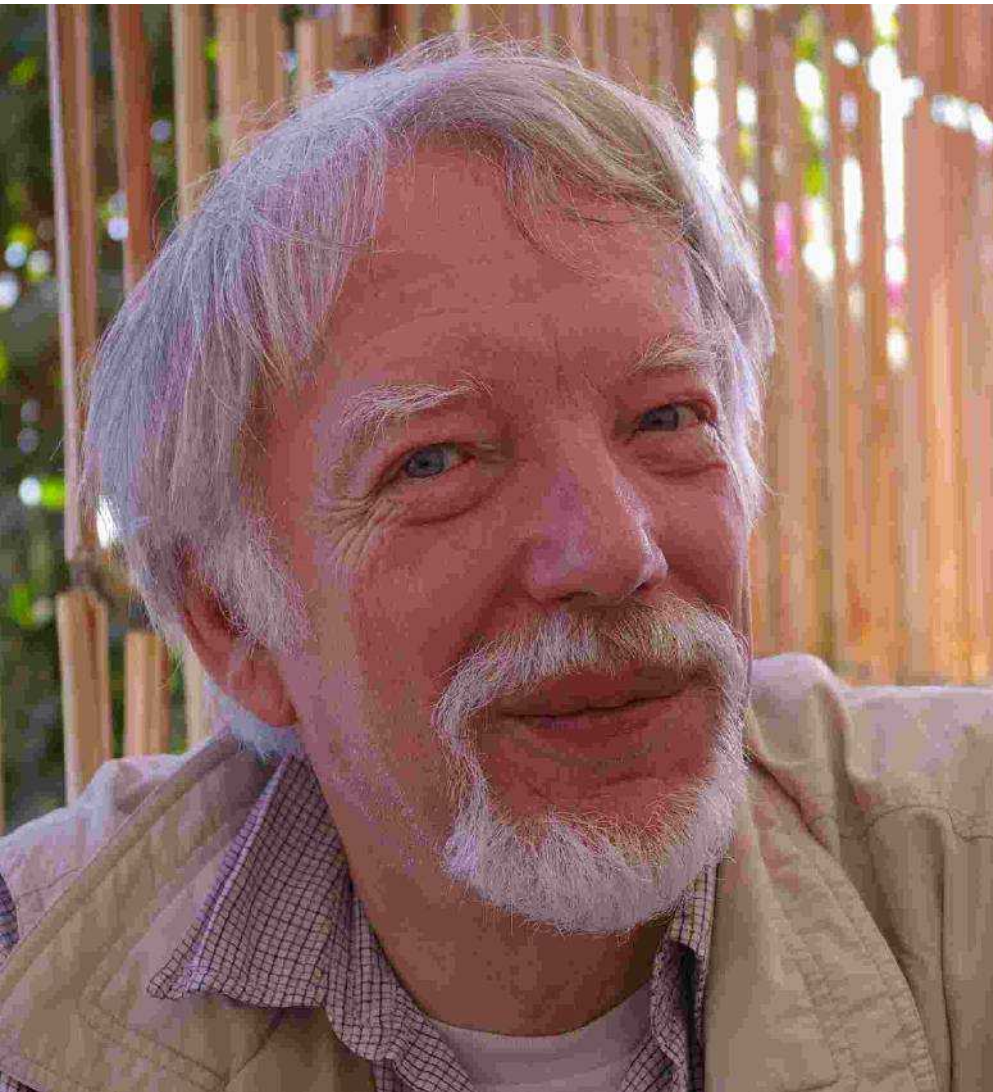
Osvícenství: od teocentrického k antropocentrickému uspořádání

Kulturní paměť

Co drží civilizaci pohromadě?

Jan Assmann: *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*, Praha 2001.

Kultura si zajišťuje soudržnost:

- rituálem
- Interpretací

Autoritativní texty jsou buď

- klasické (podle nich psát další)
- svaté (působí *ex opere operato*)
- kanonické (potřebují interpretaci)

Co je to kánon?

Z řeckého

κ α ν ω ν

pravidlo, míra.

Pochází z

hebrejského

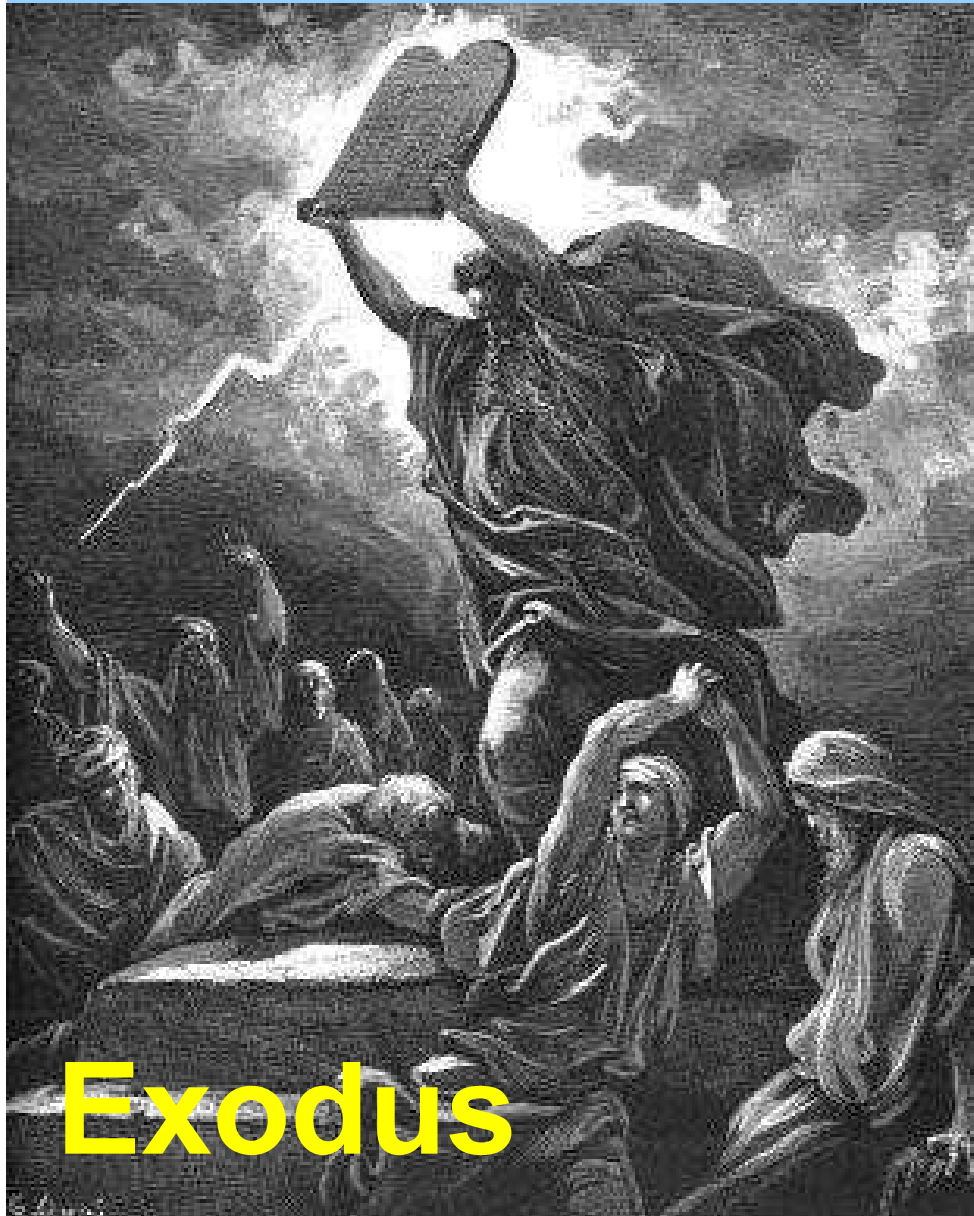
קנה [kané] rákos,

třtina.

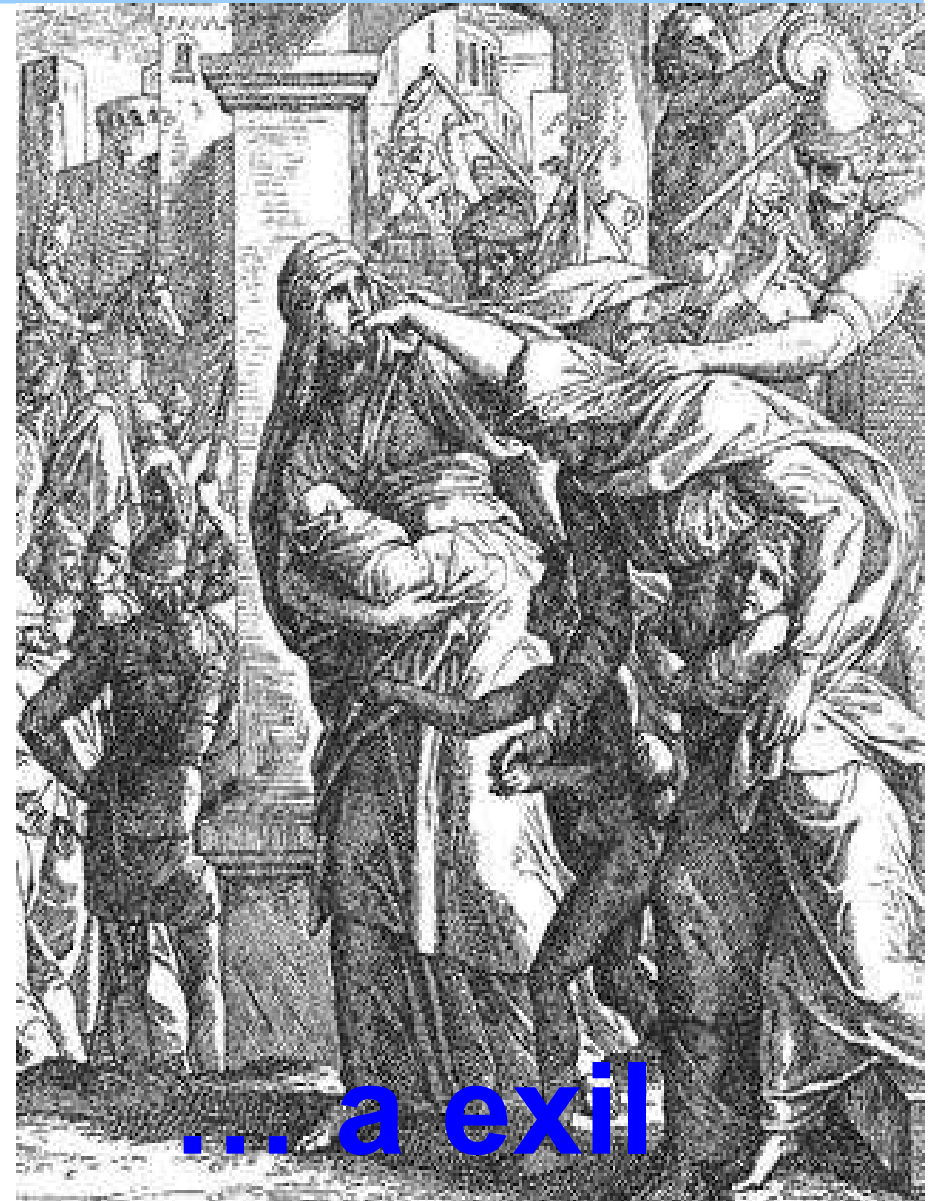
Co je to kánon?

- U Homéra rovná tyč, přeneseně měřítko. V 5.stol. ante takto nazvána učebnice sochařství.
Kánon jako kritérium.
- V době helénismu: kánon jako (ne zcela uzavřená) množina knih, které slušný člověk má znát. **Kánon jako to, co se čte** (významově se blíží termínu „klasika“). Použito v Alexandrii.
- V křesťanství: poprvé tématizováno (díky sporům), negativně vymezeno („**toto ne!**“). Poprvé v tomto smyslu použil Atanáš Alexandrijský.

Židovská Bible: dvě ohniska

Exodus

... a exil

Nový zákon

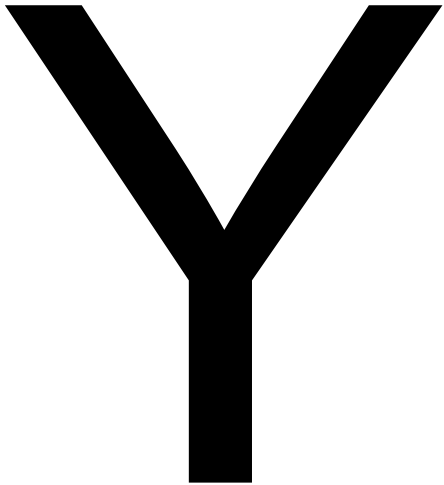

Ústřední téma:

Očekávaný židovský král
vysvoboditel neboli *mesiáš*
(hebrejsky מָשִׁיחַ, *mešiach*,
řecky χριστός, *christos*,
“pomazaný“, podle
tehdejšího způsobu
ustanovování králem)
již přišel.

Je to **Ježíš z Nazaretu.**

Struktura „Y“?

Židovství i křesťanství vycházejí z Židovské bible neboli Starého zákona. Dá se jejich vztah přirovnat písmenu Y?

Starý zákon = Hebrejská Bible?

Obsahují sice tytéž knihy, ale seřazené jinak. Každá z obou knih tedy končí

Křesťané: Starý zákon ^{jinak.} Židé: Hebrejská Bible

- 5T + knihy dějepisné

- Knihy poetické a

- Prorocké **končí očekáváním apokalyptické události**

Poslední slova Starého zákona, kniha Malachiáš 3,19-24 "Hle, přichází ten den hořící jako pec; a všichni opovážlivci i všichni, kdo páchají svévolností, se stanou strništěm.... ²³ Hle, **posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný.** ²⁴ On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych při svém příchodu nestihl zemi klatbou."

- Tóra

- Proroci

- Spisy **končí očekáváním konce exilu**

Poslední slova Židovské bible 2.Paralipomenon 36,22-23 V prvním roce vlády Kýra, krále perského, se splnilo slovo Hospodinovo, které mluvil ústy Jeremjáše. Hospodin vzbudil ducha perského krále Kýra, že dal po celém svém království rozhlásit a také zapsat: "Toto praví Kýros, král perský: »Hospodin, Bůh nebes, mi dal všechna království země. Pověřil mě, **abych mu vybuodoval dům v Jeruzalémě, který je v Judsku. Kdokoli z vás, ze všeho jeho lidu - Hospodin, jeho Bůh, buď s ním - se může vydat na cestu.**«"

Knihy Starého zákona

1a Pentateuch

1. Mojžíšova Gn (Genesis)
2. Mojžíšova Ex (Exodus)
3. Mojžíšova Lv (Leviticus)
4. Mojžíšova Nu (Numeri) / **Nm**
5. Mojžíšova Dt (Deuteronomium)

2. Knihy poetické

Jób (Jb)

Žalmy (Ž)

Příslloví (Př)

Kazatel (Kaz)

Píseň písní (Pís)

1b + knihy dějepisné

Jozue (Jz); Soudců (Sd) a Rút (Rt)

1. a 2. Samuelova (1 a 2 S)

1. a 2. Královská (1 a 2 Kr)

1. a 2. Paralipomenon (1 a 2 Pa)

Ezdráš (Ezd) a Nehemjáš (Neh)

Ester (Est)

3. Knihy prorocké

Izajáš (Iz); Jeremjáš (Jr); Pláč (Pl);
Ezechiel (Ez); Daniel (Da);

Ozeáš (Oz); Jóel (Jl); Ámos (Am);
Abdijáš (Abd) Jonáš (Jon); Micheáš
(Mi); Nahum (Na); Abakuk (Abk);
Sofonjáš (Sf); Ageus (Ag); Zacharjáš
(Za) Malachiáš (Mal).

a takhle to zřejmě vznikalo

Kánony Bible: Dynamika jejich postupného růstu, vzájemného ovlivňování a vztahu k určitému společenství

5.-4.stol. ante

